

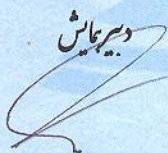
پژوهشگر ارجمند
جناب آقای دکتر علی نوروزی

باسلام

احتراماً، به استحضار می‌رساند مقاله جنابعالی مشترک با آقای دکتر حسین ناظری با
عنوان «تأویل پذیری متن از نظرگاه عبدالقاهر جرجانی» جهت چاپ در مجموعه مقالات
همایش راهکارهای توسعه بین رشته‌ای در حوزه زبان و ادبیات عربی مورد پذیرش داوران قرار
گرفته است.

فاطمه قادری

دبیر همایش

همایش راهکارهای توسعه بین رشته‌ای در حوزه زبان و ادبیات عربی

پنجمین هم‌اندیشی مدیران گروه‌های زبان و ادبیات عربی

h_arabic90@Yazduni.ac.ir

نشانی: یزد - صفاییه - چهارراه پژوهش - خیابان منظر فرج - دانشگاه یزد - دانشکده زبان و ادبیات
تلفن: ۰۳۵۱-۸۲۱۲۰۸۶ - ۰۳۵۱-۸۲۱۲۷۸۸ - نمابر: ۰۳۵۱-۸۲۱۲۷۸۸

انجمن بین‌المللی
مطالعات عربی

دانشگاه یزد

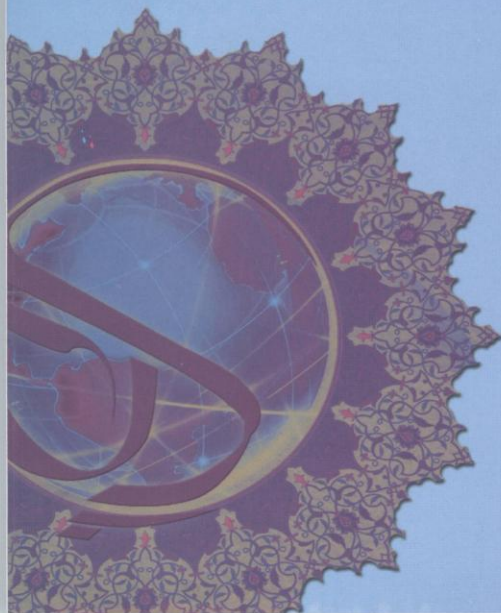
مجله تخصصی

چکیده مقالات

اولین همایش راهکارهای توسعه بین رشته‌ای در حوزه زبان و
ادبیات عربی

و

پنجمین هم‌اندیشی مدیران گروه‌های زبان و ادبیات عربی

دانشگاه یزد

۱۶-۱۷ شهریور ماه

۱۳۹۰

به کوشش:

دکتر فاطمه قادری

دانشگاه یزد

خلاصه مقالات

**همایش ملی راهکارهای توسعه بین رشته‌ای در حوزه زبان و ادبیات عربی
و پنجمین هم‌اندیشی مدیران گروه‌های عربی سراسر کشور**

ویراستار: دکتر فاطمه قادری

صفحه آرا: محمدحسین اسدیان

ناشر: دانشگاه یزد

تاریخ انتشار: شهریورماه ۱۳۹۰

ساختار علمی - اجرایی
همایش راهکارهای توسعه بین رشته‌ای در حوزه زبان و ادبیات عربی
(یزد- ۱۶ و ۱۷ شهریور ماه ۱۳۹۰)

دبیر همایش: دکتر فاطمه قادری
دبیر اجرایی همایش: دکتر محمد علی سلمانی

اعضای کمیته علمی

دکتر محمد علی سلمانی	دکتر سید عدنان اشکوری
دکتر علی سلیمی	دکتر رضا افخمی
دکتر محمد مهدی سمتی	دکتر علی بیانلو
دکتر علی باقر طاهری نیا	دکتر رقیه رستم پور
دکتر عبدالحسین فقهی	دکتر ابوالفضل رضایی
دکتر فاطمه قادری	دکتر علی اصغر روان شاد
دکتر وصال میمندی	دکتر وحید سبزیان پور

اعضای کمیته دانشجویی

عصمت جانندی مقدم	رضا رضائی
سکینه حجازی	زهیر عباسی
سکینه صیادی	محسن غلامحسین کهنوری
	رضا کریمی تاقانکی

تأویل پذیری متن از نظرگاه عبد القاهر جرجانی

دکتر علی نوروزی

استادیار دانشگاه فردوسی مشهد گروه زبان و ادبیات عربی

دکتر حسین ناظری

استادیار دانشگاه فردوسی مشهد گروه زبان و ادبیات عربی

عبد القاهر جرجانی از بزرگترین نظریه پردازان حوزه نقد و بلاغت در زبان عربی، "فصاحت کلام" را در صورت فنی که از نظر وی همان "توخی معانی نحو" است می‌جوید. از نظر وی وقتی از معنای کلام بحث می‌شود دو مفهوم را می‌توان در نظر گرفت یکی معنا و مقصود اصلی که گوینده از طریق القاء کلام قصد بیان آن را دارد و دیگری معنای برخاسته از ترکیب کلام که در شبکه‌ای در هم تنیده و منسجم از معانی نحوی متجلی می‌گردد. این معانی ثانویه برگرفته از ساختار، تفسیرهای گوناگونی را بر می‌تابد و باب تأویل را فرا روی مخاطبان و دریافت کنندگان پیام می‌گشاید این تأویل‌ها گاه چنان می‌نماید که در تعارض با مراد اصلی گوینده و یا فراتر از آن است.

این مسأله از مهم‌ترین مباحثی است که عبد القاهر به صورت پراکنده در نوشته‌های خود به ویژه "دلایل الإعجاز" به آن پرداخته است و آن را دلیلی محکم برای "تبعیت لفظ از معنی" می‌داند. با این توضیح که سخن بی آن که صورت و ساختارش تغییر پذیرد معنایش از وجهی به وجه دیگر تغییر می‌پذیرد و این خود دلیلی بر تبعیت "لفظ" از "معنی" است.

نویسندگان در این مقاله می‌کوشند این مسأله مهم را با دقت نظر در آثار عبد القاهر با تمرکز بر سه محور ذیل وا کاوی نمایند و با ذکر شواهد و نمونه‌هایی از متون ادبی به تبیین و شرح آن بپردازند:

۱. ماهیت متن از نظرگاه عبد القاهر جرجانی

۲. مقصود عبد القاهر از فهم متن چیست؟

۳. نقش پیش فرض‌های دریافت کنندگان در تفسیر و تأویل متن ادبی تا چه پایه است؟

نویسندگان این مقاله بر این باورند: حاصل این واکاوی به روشنی ثابت خواهد کرد که عبد القاهر در کشف این ویژگی اثر ادبی که نافعان ادب در عصر حاضر از آن به "متن باز" تعبیر می‌کنند پیشگام و پیشتاز بوده است.

کلید واژه‌ها: متن باز، تأویل، صورت فنی، فصاحت